Асли риояти эхтироми мутақобил ва назокати бейнал милалий (бахши 15)

Росулуллох саллаллоху алайхи васаллам мефармояд:

«إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّةِ الْأُولَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ»[١]

Ончиро мардум аз суханони паёмбарони пешин дарк намуданд инастки харгох хаё надошта боши (шарм ва хаё накарди) хар корироки мехохи анжом биде.

Ба далили хамин хаё будки Абу Суфён дар дарбори рум бар алайхи росулуллох саллаллоху алайхи васаллам дуруғ намегуяд, дар ин сурат сифати пасандидайи дар ахлоқ ва рафтори милал вужуд дорадки аз пас мондахойи таъолими анбиё буда аст ва фитратхойи солим ба чанин ахлоқиёт ва рафторхойи посухи мусбат доданд ва инки муслимин хам ба ин ахлоқиёт ва рафторхо пойбанд бошандки охарин шариати аллох хам бар ин рафторхо мухри таъйид гузошта амри тоза ва ажибий нест чун дар асос мо ба тамоми анбиё ва пас мондайи таъолими онхоки мовриди таъйиди охарин шариати аллох аст иймон дорем ва бейни хеч ек фарқи қоил нестем:

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ ۚ

Фристода (худо,Мухаммад) мўътақид аст бидончи аз суйи парвардигориш бар у нозил шуда аст ва мўъминон (нез) бидон бовар доранд.

كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ۚ

---

[١] بخارى ٣۴٨٣/ ابن عبدالبر: التمهيد ٢٠/ ۶٨

Хаммагий ба худо ва фариштагони у ва китобхойи вай ва паёмбарониш иймон дошта ва (ва мегуянд:) миёни хеч ек аз паёмбарони у фарқ намегузорем.

وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (بقره/۲۸۵)

Ва мегуянд: (авомир ва навохийи раббонийро тавассути Мухаммад) шанидем ва итоат кардем. Парвардигоро! Омурзиши туро хохонем, ва бозгашт ба суйи ту аст.

Дар ин ахлоқи умумий мо шохиди ахлоқиёти дар шикли хукуматий ва равобити бейнал милалий хастемки боз мовриди таъйиди охарин шариати аллох буда ва бисёри аз милали дигар хам ба ин рафторхо ва ахлоқиёт пойбанд хастанд. Еки аз ин рафторхо асли риояти эхтироми мутақобил ва назокат дар равобити бейнал милалий аст.

Росулуллох саллаллоху алайхи васаллам дар бархурд бо суфаро ва намояндагони хаммайи милал бо мурувват ва эхтиром бархурд мекард. Бадтар аз муртаддин вужуд надоранд, аммо росулуллох саллаллоху алайхи васаллам боз бо сафири мусайламайи каззоб кучактарин бе эхтиромий нишон намедихад ва тибқи русуми он замон сафири ин муртадро мепазирад ва дар камоли амният уро равона мекунад ва дар мақоми тўвсия дар бархурд бо суфаро ва намояндагони милали ғейри мусалмон, ба асхоби худ дар ин мухим мефармуд: "пас аз ман нез бадингуна амал кунид."[۲]

[۲] احمد رشید، **اسلام و حقوق بین المللي عمومی** ، ترجمه حسین سیدی ، تهران ، دانشگاه تهران , دانشکده حقوق و علوم سیاسي ,مرکز مطالعات عالي بین المللی ۱۳۵۳ ش ، ص۸۴-۸۵

Дар ин сурат асли риояти эхтиром ва назокати бейнал милалики аз пас мондахойи таъолими анбиёи гузашта дар миёни милали мухталиф буда ва мухолифати хам бо охарин шариати ислом надорад еки аз хамон мавориди астки дар дипломосийи росулуллох саллаллоху алайхи васаллам ва идома дихандагони манхажиш ба унвони ек асл дар бархурд бо дорул куфрхо ба он ахамият дода шуда аст.

Асли рафтори мутақобил.

Дар кинори асли эхтироми мутақобил мо шохиди асли дигари тахти унвони асли рафтори мутақобил хастем.

Яъни агар масуният сафирон ва эхтироми мутақобили асл пазирофта шудайи дар равобити бейнал милалий аст ба хамин тартиб асли рафтори мутақобил дар мовриди тўвқифи намояндагон ва суфаройи исломий ва шахривандони дорул ислом нез амри пазирофта шуда дар хуқуқи исломий ва рафтори мўъминин буда аст. Яъни агар дорул куфр иқдоми манфий ва сиъайи дар баробари еки аз аъзойи дорул ислом анжом дод хаққи дорул ислом астки дар махдудайи шариати аллох муқобила ба мисл кунад ва рафтори мутақобил дошта бошад.

وَجَزَٰٓؤُاْ سَيِّئَةٖ سَيِّئَةٞ مِّثۡلُهَا (شوری/۴۰)

Жазойи хар бади, жазойи хамонанди он аст.

Жониби дигар дар асли рафтори мутақобил қадршуносий ва бо сифат будани росулуллох саллаллоху алайхи васаллам ва масъулини

дорул ислом дар бархурд бо куффори дорул куфр астки дар ҳаққи мўъминин некий карданд хатто агар ин куффор, мухорибони секуляр ва мушрики бошандки дар майдонхойи жанг бар алайхи муслимин ба сарбаранд. Мутъам ибни Адий мушрики будки ба росулуллох саллаллоху алайхи васаллам дар хенгоми бозгашт аз тоиф панох дода буд ва ба хамрохи Абул Бахтарий ибни Хишом ва дигарон дар шикаста шудани паймони золимонайи мухосарайи иқтисодий ва ижтимоъий шаъби Абу Толиб сахми фаъоли дошт.

Абул Бахтарий дар ғазвайи бадр бар алайхи муслимин межангид аммо росулуллох саллаллоху алайхи васаллам дастур дод ба далили хидматиш дар дўврони мухосарайи иқтисодийи мусалмонон дар шаъби Аби Толиб дар сурати исорати каси ба у осиби нарасонад. Ё дар қазияйи худайбия гуштхойи қурбонийро барои каси аз куффор мефрестадки доройи сифоти никуйи аз таъолими ба жойи монда аз анбиёи гузашта буд ва ба ин шикл чунон таъсири дар нигариши ин шахси кофар мегузорадки ин шахси кофар мегуяд: фикр намекунамки хуб бошад жилови ононро бигирем (бехтар астки монеъи хажжи ишон нашавем). Дар ин сурат мумкин аст дар дорул куфрхо касони бошандки мухолифи ишғолгарий ва қатли омми муслимин ва мухолифи таррожи манобеъи муслимин ва мухолифи мухосарайи иқтисодийи муслимин ва..........бошанд. бидуни шак ин афрод ва находи мардумий назди масъулини дорул ислом некийхойи онхо бо некий посух дода хохад шуд.

[۳].

---

[۳]صحيح بخارى ـ باب ۱۵ ـ ص ۹۷۴ـ شماره ۲۵۸۱

Асли вафойи ба ахд ва эхтиром ба қарордодхо ва паймонхо.

Аллох таоло бо мухотаб қарор додани мўъминин мефармояд:

(مائده /۱) … يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ

Эй мўъминон! Ба пеймонхо ва қарордодхо вафо кунид. Мўъминин хам ба дастури аллох таоло замоники ахд мебанданд вофо кунандагон ба ахд ва пеймони худ хастанд:

(بقره/۱۷۷)… الْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا

Вафо кунандагон ба пеймони худ буда хенгомики пеймон банданд.

(رعد/۲۰). الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ

Он касоники ба ахди худо вафо мекунанд, ва пеймонро намешкананд.

Асли вафойи ба ахд ва пеймон дар равобити дохилий ва хорижийи мўъминин еки аз мухимтарин усули рохбурди ва боланд муддати астки танхо дар сурати нақзи он тавассути дигарон ва ё тарс аз пеймон шиканийи дигарон:

(انفال/۵۸) وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ «

Ва ё ба майдон омадани асли нафийи сабил шикаста мешавад ва гарна мўъминин харгиз пеймон шиканий намекунанд чун дар баробари ин пеймонхо ва ахдхо дар баробари аллох ва дини аллох ва бандагони аллох ва қиёмати худ масъул хастанд:

(اسراء/۳۴). وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا

Ва ба ахд ва пеймон вафо кунид, чироки аз ахд ва пеймон пурсида мешавад.

Росулуллох саллаллоху алайхи васаллам нез мефармояд:

لاَ إِيْمَانَ لِمَنْ لاَ أَمَانَةَ لَهُ، وَلاَ دِيْنَ لِمَنْ لاَ عَهْدَ لَهُ [۴]

Касики пойбанд ба амонат нест иймони комил надорад ва касики пойбанд ба ахд ва пеймон нест дини комил надорад. Яъни на қудрати хукуматий бо у хамрох аст ва на қонун ва барномайи исломий аз у химояти мекунад ва итоати у хам аз чанин хокимият ва қонуни ноқис аст ва аз мужозот дар дунё хам дар амон нест ва қиёмати хубий хам надорад ва аз мужозот дар қиёмат хам дар амон нест. Дар ин сурат дин бо чанин ахдшиканий бо он чохор маъни ва мафхумиш созгор нест. Алова бар ин мўъминин наметавонанд бидуни доштани узри шаръий хатто еки аз шурути пеймонхо ва қарордодхойи худ бо дигаронро бишканand чун

« المسلمونَ على شروطِهم»[۵]

Дар ин сурат метавон гуфт дар равобити хорижийи қарордодхо ва пеймонхойики дорул ислом ва довлати исломий бо дорул куфрхо ва жавомеъи куффор мебандад метавонанд заминахойи тавофуқ бар расидан ба ахдофи кутох муддат, миён муддат ва хатто боланд муддати довлати исломий ва ё расондани озодонайи даъват ва амал ба исломи комил ба мардум бидуни интихоби гузинайи жанги мусаллахонаро фарохам кунанд.

---

[۴] أحمد (١٢٥٦٧)، والبزار (٧١٩٦)، وأبو يعلى (٢٨٦٣).

[۵] أخرجه أبو داود (٣٥٩٤)، وابن الجارود في ((المنتقى)) (١٠٠١)، وابن حبان (٥٠٩١)

Росулуллох саллаллоху алайхи васаллам бо пеймонхойи ақабайи аввал (байъатун нисоъ / чун қарори бар жанги мусаллахона набуд) ва ақабайи дувум (байъат бар қитол ва жанги мусаллахона) дар воқеъ бидуни кучактарин жанги мусаллахонайи заминахойи шиклгирийи дорул ислом ва довлат ва хукумати исломийро бо иймон овардаги мўъминини мадина фарохам кардки росулуллох саллаллоху алайхи васаллам хитоб ба ансори мадина фармуд: хун ва жони мо дар гируйи екдигар аст. Шумо аз ман ва ман аз шумоем бо хар ки жанг кунид, межангам ва бо харки сулх кунид, сулх мекунам.[6]

Пеймони мадина бо куффори яхудий ва мушрики дорул ислом нез ин тахокуми исломийро истихком бахшид. Ба дунболи ин мо шохиди пеймон бо насронийхойи нижрон ва мажуси ахсоъ ва соири қабоили мушрик жихати тажзияйи душманон ва тамаркуз дар душмани аслий хастем.[7]

Дар соли дувуми хижрий росулуллох саллаллоху алайхи васаллам бо секуляристхойи бани замра пеймони мебандадки торихи барои он таъйин намешавад, яъни модомики ахд шиканий накарданд пеймони онхо хамишагий аст " то дар дарё садафи хаст" ва ё дар хамон соли дувуми хижрий пеймони адами тажовуз бо секуляристхойи бани мадлаж баста мешавад. Дар пейи ин даста аз пеймонхо хам даъват бидуни жанг вориди ин сарзаминхо мешавад ва хар каси аз мардумони ин сарзаминхо мусалмон шавад метавонад ба тамоми ислом дар камоли амният амал кунад ва хам сафи куффор тажзия мешавад ва хам инки душмани аслий дар инзиво қарор дода мешавад.

---

[6] ابن هشام، **السیره النبویه**،ج ۲، ص ۸۵

[7] ابن کثیر ، **البدایه و النهایه** ، ج۳ ، ص ۲۲۴-۲۲۶ / و سیره ابن هشام ؛ ص ۱۳۴-۱۳۸

Дар соли шишуми хижрий хам ба далили холати изтирор ва зарурат дорул ислом ва довлати исломий зимни музокороти пеймон худайбия иттифоқ афтод. Бояд бидонемки музокара яъни чоназаний ва мутақоид кардани тарафи муқобил, холо дар ин дипломосийки бар асоси бде бастор ва гирифтани имтиёз ва додани имтиёз бано шуда аст қарор бар ин шудки:

1-Мусалмонони макка дар "амал" ба шариати ислом озод бошанд ва каси хаққи таъарруз ва тамасхарайи онхо надошта бошад.
2-Тарафайн мутаъаххид мешавандки амволи екдигарро мухтарам шоморанд.
3-Мол ва жони мусалмононики аз мадина вориди макка мешаванд мухтарам аст.
Аммо жолиб аст бидонид еки аз имтиёзотики росулуллох саллаллоху алайхи васаллам ба унвони имом ва рахбари дорул ислом ва довлати исломий дар ин музокара ва пеймон ба дорул куфри секуляристхойи қурайш медихад хазфи каламайи бисмиллах аз ибтидойи пеймоннома аст. Дар қазияйи абу Жандал ва Абу Басири курдий баъди аз сулхи худайбия ва фарори ишон аз макка ба мадина ва истирдоди онхо аз тарафи росулуллох саллаллоху алайхи васаллам ба мушрикини макка новъи возих аз рафтори сиёсийи росулуллох саллаллоху алайхи васаллам ва вафо ба ахд мушохада
[٨]*.мешавад.*

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ.(حج / ٣٨)

---

[٨]ابن الاثير، **الكامل في التاريخ**، ص ٢٣٥.

Мусалламан аллох аз мўъминин дифоъ мекунад. Мусалламан худованд хиёнат пешагони кофарро дуст намедорад.

Алова бар ин росулуллох саллаллоху алайхи васаллам замоники фармондайиро барои жиход ба сарияйи мефрестод мефармуд:

اغْزُوا باسْمِ اللهِ في سَبيلِ اللهِ، قَاتِلُوا مَن كَفَرَ باللَّهِ، اغْزُوا وَلَا تَغُلُّوا، وَلَا تَغْدِرُوا ...[9]

Ба номи аллох дар рохи аллох бижангид ва бо касики ба худованд куфр варзида жанг кунид, бижангид ва зиёда равий накунид, ба каси хиёнат накунид........

Дар ин сурат возих астки ислом мухолифи музокара ва гуфтагу ва дипломосий ва бастани пеймон бо дорул куфрхо нест балки мухолифи ғадр ва хиёнат дар пеймонхо ва қарордодхост ва нуктайи мухим ин астки дар ислом жойи барои гузашт ва бахшиш ва фурсати дувум барои дорул куфрхойики дар пеймонхойи худ дучори ғадр ва хиёнат мешаванд вужуд надорад.

Ба унвони мисол яхудиёни бани назир ва бани қайнақоъ ва бани қурайза ва хайбар ба пеймон мадина хиёнат мекунанд ва дучори ғадр ва пеймоншиканий мешаванд. Росулуллох саллаллоху алайхи васаллам хеч бахона ва узриро аз онхо қабул намекунад ва бидуни мадоро ва қотиъият онхоро мужозот мекунад.

Мушрикини қурайш хам ба муфоди сулхи худайбия хиёнат мекунанд ва муттахидини онхо ба мушрикини муттахид бо дорул ислом (қабилайи хузоъа) хамла мекунанд ва росулуллох саллаллоху алайхи васаллам хеч узр ва бахонайиро аз онхо ва Абу Суфён намояндайи

---

٩ مسلم١٧٣١

дорул куфри макка қабул намекунад ва фурсати дувуми жихати жуброн ба онхо намедихад ва макка пойтахти дорул куфри мушрикини жазиратул арабро фахт мекунад.

Яъни фатхи макка дар натижайи хамла ба бани хузоъа аз секуляристхойи хам пеймон бо дорул ислом сурат гирифтки худ дар бардорандайи ду паёми мухим аст:

1-Ислом бар сари ахд ва пеймони худ бо куффор боқий мемонад хар чанд ин куффори мушрикини чун бани хузоъа бошанд.

2-Харгиз ба ахд шиканон фурсати дувум дода намешавад ва бахшиш дар кор нест.

Касоники дар "вазъи мовжуд" дам аз музокара бо амсоли амрикоийи ишғолгар мезазандки садхо бор дар хаққи тамоми милали исломий ва ғейри исломий дучори ғадр ва хиёнат ва пеймон шиканий шуда аст ё дустони огохий хастандки нисбат ба мабонийи шариати ислом дар масалайи музокара ва пеймон ва қарордодхо ошноий надоранд ва жохил хастанд ва нохоста ба зиллат ва таслим шудан ба душман ва тахрики душман ба пешравийи бештар ва садама задани бештар ба муслимин инхироф аз масири аслийи даъват ва жиходи даъват медиханд, ё душманони огохи хастандки огохона муслиминро дар хамин масири инхироф ва зиллат қарор медиханд.

Амсоли амрикоки ахли хеч ахд ва пеймони нестанд танхо замони бо дорул ислом вориди музокара мешавандки аз тариқи низомий натавониста бошанд дорул исломро таслими худ кунанд, дар натижа бо ғодирони чун амрико ва амсоли амрико қотиъона танхо

бояд аз мовзеъи қудрати низомий сухбат кард ва шароити худро бар онхо тахмил кард.